

תנועת הצופים העבריים בישראל
האגף לחינוך
המחלקות לאחריות חברתית

צופים לומדים

תוכנית השתלמויות למתנדבים ועובדים בתנועת הצופים

תש"ע

”התנועה תתנהל באופן
מקצועי ע”י מערכת
משולבת של מתנדבים
ואנשי מקצוע על בסיס
מחויבות לתפיסת העולם
הצופית ולמידות הצופה”
(מתוך יעוד התנועה)

חברים יקרים חזק,

בשנה החולפת הקפדנו להיות בכל מקום בו אנו נדרשים; הובלנו עשייה חברתית ענפה בפריפריה החברתית והגיאוגרפית של המדינה, הקמנו שבטים נוספים, פעלנו לשם העלתם של מאות בני נוער לארץ וגיוסם לצה"ל. הקפדנו על השגת מטרות אלו ורבות אחרות תוך שיתוף גופים נוספים, בהתנהלות צנועה ותוך פרגון הדדי. נוסחה זו אשר הוכיחה עצמה הביאה אותנו להיות מובילים בתחומים רבים כגון פעילות מחלקת צמי"ד אשר הוכרה כגוף המקצועי ביותר במדינה להכשרת וליווי פעילות בלתי פורמאלית לילדים עם צרכים מיוחדים, הגדלת כמות היוצאים לשנת השירות בעשרות אחוזים ועוד.

גם בשנה הקרובה נמשיך ונקפיד על העשייה הרלוונטית תוך שמירה בלתי מתפשרת על המקצועיות. כחלק מהערכות לשיפור המערך המקצועי של התנועה, אנו גאים לפרסם חוברת זו אשר מציעה מגוון רחב של הכשרות אשר מוצעות לכלל העובדים.

בהזדמנות זו אנו רוצים להודות לאגף לחינוך אשר מוביל את הבחינה, ההגדרה והשינוי בכל הקשור לבניית יכולותינו החינוכיות מקצועיות. אין לנו ספק כי זהו עוד שלב בדרך ליצירת מערך הכשרות רלוונטי, איכותי ויעיל, תוך ניצול מיטבי של הזמן.

אנו מבקשים לנצל הזדמנות חגיגית זו ולאחל שנה טובה, מוצלחת, משמעותית ובטוחה לכל הצופים באשר הם, אנו בטוחים כי יחד יש בידנו את הכוח לשנות ולהוות סמן ימני מובהק לחברה בישראל ממש כפי שהיינו תמיד.

בברכת הצופים - חזק ואמץ,

רותם יואלי

מזכ"ל תנועת הצופים

אלי בן יוסף

יו"ר תנועת הצופים

מי אנחנו?

תנועת הצופים שמה לה למטרה לפעול ולפתח מסגרות חינוכיות-ערכיות, ולשלב אוכלוסיות וקהלי יעד חדשים בפעילות התנועה.

החברות בתנועת הצופים מעצימה את תחושת השייכות לחברה ותורמת לפיתוח אישי, מסייעת בהגדלת תחושת הביטחון והמסוגלות העצמית, היא מהווה מסגרת לגיבוש זהות ותפיסת עולם ערכית, ומשמשת שער לניעות חברתית.

המחלקות לאחריות חברתית: דרך המשך, נוער וקהילה, צמי"ד, עדת הצופים, שב"א ושילוב חבר העמים הן חלק מהאגף לחינוך. הן מהוות עוגן לפיתוח וקידום העשייה החינוכית וערכית תוך מתן מענה לצורכי קהלי היעד המגוונים בתנועת הצופים.

הן פועלות כעזר להנהגות, כיועצות בתחומן, כמעניקות משאבים, כלים וכ"א לליווי והטמעת תחומים חברתיים-חינוכיים ערכיים בהנהגות ובתנועה.

בברכת הצופים "חזק ואמץ"

אריאלה סבג

מנהלת המחלקות לאחריות חברתית

השתלמויות

שנת תש"ע

לקראת שנת תש"ע מציעות המחלקות לאחריות חברתית מגוון השתלמויות וימי עיון המיועדים לכלל צוותי החינוך בתנועה: שכירים ומתנדבים.

מטרת ההשתלמויות הינה לצייד את המשתתפים בכלים העדכניים להתמודדות עם האתגרים החינוכיים העומדים בפניהם, להרחיב ולהעמיק את הידע של העוסקים במלאכה ולשדרג את העשייה המקצועית בהתאם לצרכים העולים מהשטח.

המחלקות כגוף מקצועי בתחומן ובתחומים חברתיים-חינוכיים, עוסקות בעולמות תוכן מגוונים, אוכלוסיות ומתודות רבות, אשר יבואו לידי ביטוי במגוון הנושאים ותחומי ההשתלמויות. ההשתלמויות תתקיימנה במספר מוקדים בארץ לפי קהל היעד והנרשמים.

כל השתלמות תתמקד בנושא ותמשך כ- 5 שעות. בכל השתלמות יועבר חומר עיוני, הקניית מיומנויות ומתודות של עבודה תוך דגש על יישום הנלמד בתהליכי העבודה בתנועה.

ההשתלמויות מיועדות למרכזי השבטים והן מהוות כחלק מתוכנית ההכשרה התנועתית.

על פי החלטת התנועה, חובה על מרכזי השבטים להשתתף בהשתלמות אחת לפחות בשנה.

ההשתלמויות תתקיימנה בשעות הבוקר.

הרישום להשתלמויות יתבצע באמצעות ספח המצורף בסוף חוברת זו. יש לשלחו לא יאחר מהתאריך המופיע בכל השתלמות את הספח יש לשלוח לאגף לחינוך של התנועה: המח' לאחריות חברתית, אגף לחינוך, תנועת הצופים העבריים, לידי אריאלה.

רחוב לוחמי גליפולי 49 ת.ד. 9023 תל אביב 67068

מס' טלפון 03/6303699 פקס: 03/6303667

מייל: chinuch@zofim.org.il

הזמנת השתלמות: ניתן להזמין בתאום מראש השתלמות עבור פורום הש"ש ההנהגתי, פורום המרכזים ועבור ראשי השבטים - ההשתלמויות יותאמו לקהלי היעד ולצרכיהם.

השתלמות 1

"בגובה העיניים" המפגש עם האחר בקהילה

מחלקה אחראית: נוער וקהילה
תאריך ההשתלמות: 12.11.09

תקציר

בשנים האחרונות הולכת וגוברת הבנת החשיבות של עשייה קהילתית כחלק ממתן מענה למצוקות חברתיות. אוכלוסיות רבות ובניהם בני נוער וילדים, סובלים מחוסר שוויון בנגישות למשאבים החברתיים השונים, לרבות תנועות הנוער. תנועת הצופים שותפה לעשייה קהילתית, כחלק מהניסיון להנגיש ולהתאים את פעילות התנועה למאפיינים הייחודיים של כל קבוצות האוכלוסייה בקהילה. כחלק מכך התפתחו מודלים שונים לעבודה קהילתית, והתנועה הגדילה והרחיבה את העשייה בתחום זה בעשור האחרון. **יום זה** עוסק בעשייה קהילתית עם אוכלוסיות "אחרות" / "מודרות". המשתתפים יחשפו בצורה חווייתית למפגש עם אותן אוכלוסיות ויעברו תהליך אישי ביחס למפגש זה. בסיום היום יינתנו כלים בסיסיים להתבוננות על הקהילה והפרטים בתוכה וייחשפו לאפשרויות השונות לחיבור לקהילה.

מטרות ההשתלמות

1. חשיבות ההכרות עם הצרכים של אוכלוסיית היעד.
2. פיתוח עמדות "בגובה העיניים" כלפי קהל היעד.
3. קבלת כלים בסיסיים להתבוננות על הקהילה וצרכיה.

מסגרת היום

היום בנוי בצורה סדנאית ומורכב מארבע יחידות:

1. המפגש עם האחר
2. הפריבילגיות שלי
3. איך מקשיבים לשטח?
4. מה האפשרויות שלי?

תאריך אחרון להרשמה: 31.10.09

השתלמות 2

" בפנים או בחוץ? "

על יחסי כוחות בתוך תנועת הצופים,
כיצד מגייסים קהלי יעד חדשים לצופים.

אחריות: תחום חבר העמים

תאריך: 6.12.09

תקציר

שילובם של קהלי יעד חדשים בפעילות התנועה, מאפשר לתת מענה לילדים ובני נוער, להעצמת תחושת השייכות שלהם למסגרת ולחברה.

במהלך העשור האחרון תנועת הצופים פעלה באופן יזום במטרה לפתוח את שער התנועה בפני קהלי יעד חדשים. לדוגמה: הרחבת והעמקת שילובם של ילדים בעלי צרכים מיוחדים, גיוס ילדים ובני נוער עולים- הגדלת חשיפת התנועה בקרב ילדים ובני נוער יוצאי העדה האתיופית וחבר העמים, גיוס ושילוב ילדים במצבי סיכון בקהילה.

במהלך יום זה, יפגשו המשתתפים עם גישה המתארת כיצד מערכת החינוך משמרת פערים חברתיים ויבחנו כיצד יוכלו לשנות מציאות זו בשבט שלהם.

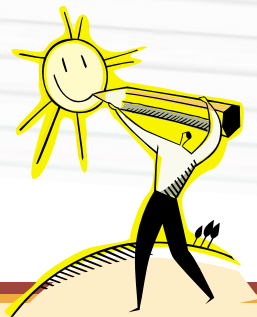
מטרות השתלמות

1. היכרות עם חוסר שוויון במערכת החינוך ובתנועה.
2. בחינת דרכים לגיוס קהלי יעד חדשים לתנועה

מסגרת היום

היום יורכב משלוש יחידות:

1. הרצאה - "הסללה במערכת החינוך"
 2. סדנה - חיבור אישי לנושא + כיצד מציאות זו מתבטאת בתנועה.
 3. איפה זה פוגש אותי?? או... איך השבט שלי יכול להשפיע על מציאות זו?
- תאריך אחרון להרשמה: 20.11.09

השתלמות 3

רב תרבותיות או לא להיות?

מחלקות אחראיות: שב"א ועדת הצופים

תאריך השתלמות: 4.1.10

תקציר

בשעה שכן גוריון וחבריו הכריזו על הקמת המדינה, עמדה לנגד עיניהם תמונתו של הישראלי הראוי. הוא היה שרירי, שזוף, לבוש במכנסי חאקי ובלורית מתנופפת מתחת לכובע הטמבל. זה היה "הישראלי" וכל מאות אלפי העולים שהגיעו בשנות ה-50 מתימן, גרוזיה, פולניה, הונגריה ומרוקו רצו "ליישר" לפיו. מדינה יהודית הם סברו, לא יכולה לסבול עוד את סממני הגלות, ולכן יש ליצור "יהודי חדש", הדומה לאותם ישראלים חלוצים.

במבט של 60 ומעלה שנים אחרי, אנו שואלים את עצמנו עד כמה התרחקנו מאותה מדיניות של "כור היתוך" של בן-גוריון? האם אנו באמת התפכחנו מהאשליה שיש רק טיפוס ישראלי אחד? האם למרות הרצון לחיות את העושר התרבותי ואת השונות, אנו למעשה לא מבקשים מכולם, ובייחוד מחניכינו, "להתיישר" לאיזה מודל של ישראלי בן המאה ה-21?

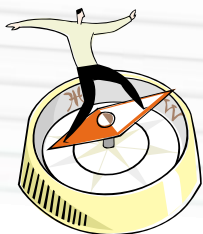
מטרות השתלמות:

1. המשתתפים יכירו וידונו במושגים "רב תרבותיות" ו"כור היתוך".
2. המשתתפים יבחנו עד כמה המציאות הישראלית והצופית היא באמת "רב תרבותית".
3. המשתתפים ידונו בפתרונות לחברה צופית סובלנית ורב-תרבותית יותר.

מסגרת היום

הרצאה "כור היתוך ורב תרבותיות" צפייה בסרט "זרובבל" ועיבודו. סדנא "גוונים בישראליות המחודשת" מתן כלים להתמודדות עם דילמות בנושא הרב תרבותי.

תאריך אחרון להרשמה: 20.12.09

השתלמות 4

מצבים מקשים ותופעות אופייניות בגיל ההתבגרות

אחריות - עובד סוציאלי תנועתי
תאריך: 04.02.10

תקציר

גיל ההתבגרות בו חניכינו מצויים הינו חלק מתהליך הגדילה וההתפתחות של האדם. זהו תהליך מורכב, רצוף התלבטויות, קשיים ומתחים. כמרכזים ומדריכים המלווים את החניכים ופעמים רבות, מזהים ראשונים סימני מצוקה אצל החניכים, חשוב, שנכיר את סימני האזהרה ומצבי הסיכון. כיצד להגיב ולמי אפשר לפנות בעת הצורך. בגיל ההתבגרות יש צורך להתאים את תהליך העזרה למאפיינים המיוחדים של החניך. התערבות בשעת משבר של מתבגרים מחייבת התייחסות ליכולותיהם בתחום הרגשי, הקוגניטיבי, ובתחום ההתנהגותי ולמערכות וגורמים בסביבתם. **ביום זה** נעסוק בגיל ההתבגרות כשלב התפתחותי, בגורמי הסיכון בקרב בני נוער ובהתנהגויות בסיכון. כמו כן נדבר על תפקיד התנועה בהתמודדות עם מצבי משבר ועל מערכות ושירותים העוסקים בנוער במצבי סיכון ומצוקה.

מטרות השתלמות:

1. היכרות עם תופעות ומצבים משבריים בגיל ההתבגרות.
2. זיהוי סימני אזהרה למצבי משבר הדורשים התערבות.
3. הכרות עם מערכות ושירותי סיוע.

מסגרת היום

היום יורכב משלוש יחידות:

1. הרצאה בליווי מצגת.
2. סדנת התמודדות עם מקרי משבר בקרב חניכים בתנועה.
3. הרצאה בנושא זיהוי סימני אזהרה, דרכי פעולה והתמודדות.

תאריך אחרון להרשמה: 20.1.10

השתלמות 5

"מי שמביט בי מאחור לא יודע מי אני" גיבוש הזהות בגיל ההתבגרות

מחלקה אחראית: דרך המשך

תאריך: 08.03.10

תקציר

היום יעסוק בחשיפה למאפייני גיל ההתבגרות ובתהליכי גיבוש זהות, יצירת קשר והתהוות תחושת השייכות אצל מתבגרים על רקע המצב החברתי תרבותי העכשווי בישראל. נכיר בכוחה של קבוצת השווים בכלל ובמאפייני קבוצת השווים בתנועה בפרט כגורם המשפיע על זהות המתבגר ונעסוק בדרכי הנעת המתבגרים באמצעות מסגרת זו. בנוסף, נכיר בתפקידו של המרכז בתהליך גיבוש זהות המתבגר כ"סוכן חברות" ובחשיבות הצבת הגבולות ככלי מרכזי בגיבוש הזהות ובהנעת תהליכים חינוכיים בשבט.

מטרות ההשתלמות:

1. היכרות עם תהליך גיבוש הזהות בגיל ההתבגרות.
2. היכרות במקומה ובמידת השפעתה של קבוצת השווים על המתבגר בתהליך זה.
3. תפקידו של המרכז בתהליך גיבוש הזהות אצל המתבגר.

מסגרת היום

היום יורכב משלוש יחידות:

1. הרצאה "תהליך גילוי וגיבוש הזהות בגיל ההתבגרות"
2. סדנא "כוחה של קבוצת השווים"
3. סדנא "תפקידו של המרכז בתהליך גיבוש הזהות"

תאריך אחרון להרשמה: 21.2.10

השתלמות 6

שכב"ג כקבוצה גדולה

מחלקה אחראית: דרך המשך
תאריך: 29.04.10

תקציר

הקבוצה הגדולה מהווה מסגרת המשקפת את הנעשה בחברה או בארגון בו היא מתקיימת, בזכות השייכות לקבוצה הגדולה למד הפרט תפקידו והשתלבותו בחברה. תפקידו של המרכז בהובלת הקבוצה הגדולה - שכב"ג הוא משמעותי.

היום יעסוק בחשיפה ל"קבוצה הגדולה" (קבוצת השכב"ג) כמסגרת התייחסות קבוצתית המהווה מקרוקוסמוס לחברה בה משתלב החניך והתמודדותו של המרכז למול קבוצה זו. יקנה כלים למרכז בפיתוח וקידום הפרט באמצעות הקבוצה הגדולה (קבוצת השכב"ג).

מטרות ההשתלמות:

1. היכרות עם מאפייני הקבוצה הגדולה - קבוצת השכב"ג
2. לימוד על הפרט בקבוצה הגדולה

מסגרת היום

סדנא חווייתית בנושא הקבוצה הגדולה
הרצאה "הקבוצה הגדולה והפרט בה"
סדנא - לחץ חברתי בקבוצה

תאריך אחרון להרשמה: 16.4.10

השתלמות 7

"חניך בעייתי או חניך מאתגר" מאפיינים ודרכי התמודדות דרך שאלת הזכות והדרך לחינוך בשבט צופים

מחלקה אחראית: מחלקת צמי"ד

תאריך: 13.5.10

תקציר

מתן שוויון הזדמנויות לילדים בעלי רקע מגוון הוא אחת המטרות המוצהרות של תנועת הצופים.

המסגרות הבלתי פורמאליות משלימות את המערכות הפורמאליות ועוסקות בשאלת השוויון בכלל ושוויון בחינוך בפרט כפי שמופיע במטרות החינוך הממלכתי (1953) "להעניק שוויון הזדמנויות לכל ילד וילדה, לאפשר להם להתפתח לפי דרכם וליצור אווירה המעודדת את השונה והתומכת בו".
מטרת היום הינה לבחון את מושג "שוויון הזדמנויות בחינוך" או ליתר דיוק "העדר שוויון הזדמנויות בחינוך".

היום יתמקד בנושא של חניכים עם קשיי התנהגות וכלים להתמודדות ושילוב נאות, דרך למידה של מושגים: "שוויון" "הזדמנות שווה" "הפרעת התנהגות" ועוד.

מטרות ההשתלמות:

1. הקניית ידע והעלאת דילמות דרך הערך שוויון הזדמנויות בחינוך.
2. רכישת ידע בתחום הפרעות וקשיי התנהגות.
3. מתן כלים להתמודדות עם חניכים ומצבים מאתגרים בפעילות.

מסגרת היום

- הרצאת פתיחה - שוויון הזדמנויות
- הרצאה - הפרעות וקשיי התנהגות.
- סדנא - מתן כלים למדריך להתמודדות.

תאריך אחרון להרשמה: 1.5.10

השתלמות 8

"חשיבה ביקורתית"

גישות ביקורתיות בעבודה עם נוער

מחלקה אחראית: נוער וקהילה
ההשתלמות מיועדת להזמנה ע"י הנהגה
ותאריך יקבע בתאום לפי הרשמה

התקציר

אחד הערכים המרכזיים העומדים בבסיסו של ייעוד תנועת הצופים הוא קידום שוויון הזדמנויות בחינוך. ילדים ובני נוער רבים מודרים ממשאבים חברתיים ואין להם את האפשרות לבחור ולהצטרף למסגרות שונות, לרבות תנועות נוער.

במהלך היום, המשתתפים יכירו גישות תיאורטיות הבוחנות באופן ביקורתי תהליכים במערכת החינוך ובחברה, הקשורים לעבודה עם ילדים ונוער. ננסה לבחון כיצד ניתן לפתח חשיבה ביקורתית בקהילה של כל משתתף, על מנת להתמודד עם חוסר השוויון.

מטרות ההשתלמות

1. היכרות עם גישות ביקורתיות כלפי תהליכים ותפיסות חינוכיות בעבודה עם ילדים ונוער
2. פיתוח חשיבה ביקורתית והתאמה לקהילה של כל משתתף.

מסגרת היום

היום יורכב מארבע יחידות:

1. הדרה חברתית - מה זה?
ביטויים של הדרה של בני נוער בחברה ובתנועת הצופים.
2. הסללה במערכת החינוך - כיצד מערכת החינוך הפורמאלית משמרת פערים חברתיים.
3. מבקרים עלייה- אוהבים עלייה אבל לא אוהבים עולים - מבט ביקורתי על קליטת עלייה
4. בעיניים ביקורתיות - פיתוח חשיבה ביקורתית בקהילה של כל משתתף.

צופים לומדים

ספח הרשמה להשתלמויות תש"ע

שם פרטי _____ שם משפחה _____

גיל: _____ השכלה: _____

כתובת: רחוב _____ מס' בית _____ יישוב _____

דוא"ל: _____

תפקיד _____ שבט/ מחלקה _____

הנהגה _____

ההשתלמות המבוקשת:

1. תאריך _____ שם ההשתלמות _____

ניתן להירשם באתר התנועה

www.zofim.org.il

ובאמצעות טופס זה הממלא על כל פרטיו לכתובת:

המח' לאחריות חברתית, אגף לחינוך,

תנועת הצופים העבריים

רחוב לוחמי גליפולי 49 ת.ד. 9023 תל אביב 67068

פקס: 03/6303667

מייל: chinuch@zofim.org.il

לידי אריאלה.

